

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sifre Ḳodesh

‘im targumim u-ve’urim mi-meḥabrim shonim

Sefer Ba-midbar

Landau, Moses I. Landau, Moses I.

Prag, 597 [1836 oder 1837]

זי חרקי

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-8951

נְסוּ לְקִלְסֵי כִי אָמְרוּ פֶן-
 תְּבַלְעֵנוּ הָאָרֶץ: (ל) וְאֵשׁ יֵצֵא
 מֵאֵת יְהוָה וְתֹאכַל אֶת
 הַחֲמִשִּׁים וּמֵאֵתִים אִישׁ מִקְרִיבֵי
 הַקְּטָרֹת: ס יז (א) וַיִּדְבֹר
 יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) אָמַר
 אֶר-אֶלְעֹזֵר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן וְיִירָם
 אֶת-הַמִּחֶתֶת מִבֵּין הַשְּׂרֵפָה וְאֶת-

ווארען, פלאהען ביא איה.
 רעם געשרייא, דעןזיא דא-
 טען, דיא עררע קאנטע אונז
 מיט פערשלינגען. (ל) אונד
 איין פיער פוהר אויס פאן
 דעם עוויגען, אונד פער-
 צעהרטע דיא צווייא הונ-
 דערט אונד פינפציג מאן, דיא
 דאז רויכוערק דארנעבראכט
 האטטען.

יז (א) דער עוויגע רעדעטע
 נויט משה, אונד שפראך:
 (ב) זאגע דעם אלעזר זאהן דעם
 פריעסטערס אהרן, דאס ער דיא פפאנגען אויס דעם כראנדע האלע, אונד דאז פיער
 הערויס

תרגום אונקלוס

ר ש י

אָמְרוּ דְלִמָּא תְּבַלְעֵינָא אַרְעָא: (ל) וְאֵשׁחָא
 בְּפִתְחָא מִן קֳדָם יי וְאֶכְלַת ית מאתן וְחַמְשִׁין
 גְּבָרָא מִקְרִיבֵי קְטוֹרֹת בּוֹסְמִיא:

(לד) נסו לקילס. נשניל הקול היוכל
 על בליעמן:
 יז (ב) ואת האש. שנתוך המחתות:
 זיב

יז (א) וַיִּמְלִיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: (ג) אָמַר לְאֶלְעֹזֵר בֶּן אֶהֱרֹן
 בְּהִנָּא וַיִּפְרִישׁ ית מִחֶתֶתָא מִבֵּין יְקִירִיא וַיִּת אֶשְׂרָא יִרְחִיק
 להלא

ב א ו ר

(לד) נסו לקולם, בעבור קילס: (לה) אח החמשים ומאתים איש, ה"א החמשים מושבת עלמה ואחרת
 עמה. (ראב"ע), ירלה באלו כתוב החמשים והמאתים איש, ויתכן שנחסר ה"א הידיע. במיבת מאתים
 בעבור היות המספר מורכב ממאות ועשרות, ואין להפריד ביניהם, (עין בפרש"י גש"א). והנה
 נמלא בענין הזה דעות שונות כי יש אומרים שקרא מהנבלעים היה והעד ותבלע אותם ואת
 קרא (להלן כ"ו י'), ויש אומרים כי נשרף היה והעד ואת קרא צמות העדה באלול האש (גס)
 לכן אמרו חכמינו ז"ל שנשרף ונבלע. וכתב הראב"ע ולפי דעתי שלא נבקע רק מקום דתן ואבירם
 וקרא היה עומד עם מחתתו עם אהרן ועם נשיאי העדה מקריבי הקטרת, ופירוש הפסוק ואת
 קרא אינו דבוק עם ותבלע אותם רק עם צמות העדה, ע"כ. הנה עם שדבריו נראים דברי
 אמת לפי פשט המקרא שקרא בתוך מקריבי הקטרת היה, כי לא הוזכר בבליעתם רק דתן ואבירם
 והרכוש אשר לקרא, גם המשורר במליכתו אמר תפתח ארץ ותבלע דתן ותכס על עדת אבירם
 (תהלים ק"ו י"ז), אך מה שאמר שמלת ואת קרא דבוקה עם צמות העדה אינו לפי כונת
 מניח הטעמים, כי העפחא תחת ואת קרא מפסיק יותר מן התביר שנמלת ותבלע אותם, ועוד
 שביה הפעול ואת קרא חסר הפועל, ונפלתתי על הכב ז"ל שהביא הכתוב ההוא לעד על דברי
 האומרים שקרא מן הנשרפים, ואולי יתכן פירוש ואת קרא ואת אשר לקרא, רוצה לומר אנשי

ציתו וכנשו:
 זרה

תרגום אשכנזי צח

הַיָּשׁ זָרַה הַלֵּאָה בְּיָקְדָשׁוֹ: (ג)
אֵת מַחְתֹּת הַחַטָּאִים הָאֵלֶּה
בְּנַפְשֹׁתָם וְעִשׂוּ אֹתָם רִקְעֵי פָחִים
צַפוּי לְמִזְבֵּחַ כִּי הִקְרִיבְּם לִפְנֵי
יְהוָה וְיִקְדָּשׁוּ וַיְהִי לְאוֹת לְבְנֵי
יִשְׂרָאֵל: (ד) וַיִּקַּח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
אֵת מַחְתֹּת הַנְּחֻשֶׁת אֲשֶׁר
הִקְרִיבוּ הַשָּׂרְפִים וַיִּרְקְעוּם צַפוּי

למיכה

הערונים ויערשע דען זיא
זיגד אינמאהל געהיילונגעט.
(ג) נעהמליך, דיא פשאנען
דיועער זינרעה, דיא אז איה
רעם אינטערנאנע זעלבסט
שילד זיגד, מאן זאלל זיא צו
בלעך שלאנען, אונד רען אל
טאר דאמט בעלענען, דען
זיא האבען זיא דעם עווניען
דארנעבראכט, אונד אלוז
זיגד זיא הייליג, זיא זאללען
דען קינדערן ישראל'ס צום
דענקצייבען דיענען. (ד) דער
פריעסער אלעזר נאהם

דיא פשאנען, וועלכע דיא פערבראננטען דארגעבראכט האטטען, אונד שלוג זיא צו
בלע.

ר ש י

תרגום אונקלוס

לְהַלֵּא אֲרֵי אַתְּקִדְשָׁא: (ג) ית מחתות חייביא
האלין דאתחיבו בנפשתיהון ויעבדון יתהן
טסין רדיין חופאה למדבחה ארי קריבונין
קדם יי ואתקדשא ויהיון לאת לבני ישראל:
(ד) וגסיב אלעזר פהגא ית מחתות נחשא
דיקריו ויקדיא ורדינונין חופאה למדבחה:

דכרנא

זרה הלאה. לארץ מעל המחנות: כי
קדשו. המחנות ואזורים בהנחה שכרי
עשאים בלי שרת: (ג) החטאים האלה
בנפשותם. שנעשו פושעים בנפשותם
שמלקו על הק"כ: קדשו. רדיין:
פחים. טסין מרודיין טינג'ס בלעז: לפוי
למזבח. למזבח הנחשת: ויהיו לאות.
לזכרון שיאמרו אלו היו מאותן שמלקו על
הכהן' ונשרפו: (ד) וירקעום. אינטיבר'ס
בלעז

ב א ו ר

יין (ב) זרה הלאה, כווי במקום עמיד, כי הכבוד היה אל משה שיזנה לאלעזר לעשות כן, וכן
אמר וירם כלשין עמיד, וכן תרגום אונקלוס ידחיק להלא וכן מתורגם כלשין אשכנז: כי קדשוהו
כיאר שהקרינום לזש ע"ס משה, הום קדושים, וראוי שתהיינה באהל מועד לעולם. (ה) החטאין
והכאנ'ע: (ג) אה מחתות החטאים, על שאמר במאמר הקודם וירם את המחנות הנלך ומבאר
שהם מחתות החטאים האלה וגומר: ועשו אוהם, העושים: רקעי פחים, פירש רש"י טסין
מרודיין טינג'ס בלעז (והוא טענוע"ס ובל"א דיננע), וכן תרגום אונקלוס, וכן כתב רד"ק
שטעים נקראים פחים שם פרושים כמו הפח: ויהיו לאוח, לזכרון לדורות: (ד) וירקעום,
רש"י כתב אינטיברי'ס בלעז (בלשון אשכנז דעהנטען חזים): צפוי, שיטורו להיות כפוי למזבח:

ה מע ר

יין (ב) זרה הלאה, לשון רש"י: "לארץ מעל המחנות" כלומר אם גם המחנות קדשו הנה אין
קדושה בשא ותורק אותו לארץ. ולדעתי יהי' וי' ואם במקום אילם ואכל, כמו וענדיך
באו (בראשית י"ב) שיעורו אכל ענדיך, וכן בלשון המחנות ירם אכל האש זרה הלאה לארץ,
ולא תניחם על הזבח, זרה הכווי במשמעו, כי האש זרה או משה בעלמו או בכווי לאמר,
כי אין כורך לזה לאלעזר הכהן, אך המחנות יקט אלעזר כי יהיה זה לו לזכרון למשמרת
כהונתו

הרגום אשכנוי

בלעכען, דען אלטאר צו בע-
לענען, (ה) צום דענקצייכען פֿיר
דיא קינדער ישראל'ס, דאמיט
קיינעמינגער, דער ניכט פֿאן
דען נאכקאממען אהרן'ס איזט
זיך געהערן מאגע, דעם עוויגען
צו עהרען רויכוערק צו ברינג-
נען, אונד עס איהם ניכט וויא
קרח אונד זיינען אנהענגערן
ערגעהע, וויא איהם דער עווי-
גע דורך משה האט ואגען לאס-
סען. (ו) דעם מארגענס דארט
מורעטע דיא נאגע געמיינע
דער קינדער ישראל'ס איבער
משה אונד אהרן, אונד שפרא-
כען: איהר האכט דעם עוויגען
פֿאלק

ק ר ח יו

לְמִזְבֵּחַ: (פ) זָכְרוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא יִקְרַב אִישׁ זָר
אֲשֶׁר לֹא מִזְרַע אֲהֲרֹן הוּא
לְהִקְטִיר קִטְרֹת לְפָנַי יְהוָה
וְלֹא יִהְיֶה כְּקֹרַח וְכַעֲדָתוֹ
כִּי אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד-מֹשֶׁה
לֵאמֹר:

(ו) וַיִּלְנוּ כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
מִמֶּחֱרַת עַל-מֹשֶׁה וְעַל-אַהֲרֹן
לֵאמֹר אַתֶּם הֵמָּה אֲתֵּם אֶת-עַם

יהוה

ר ש י

תרגום אונקלוס

(ה) דְּכָרְנָא לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדִיל דְּלֹא יִקְרַב
גְּבֵר חֵילוֹנִי דִּי לֹא מִזְרַע דְּאַהֲרֹן הוּא
לְאַסְקָא קִטְרֹת בּוֹסְמִין קִדְּם יְיָ וְלֹא יִהְיֶה
כְּקֹרַח וְכַעֲדָתוֹ כִּי אֲשֶׁר דִּבֶּר יְיָ בְּיַד
דְּמֹשֶׁה לֵּיהּ: (ו) וְאַחַרְעֲמוּ כָּל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל מִיּוֹמָא דְּבִתְרוּהִי עַל מֹשֶׁה וְעַל
אַהֲרֹן לְמִיּוֹמָא אֲתוֹן גְּרַמְתוֹן דְּמִיתָ עִמָּא

בלען: (ה) ולא יהיה בקרח. כדי שלא
יהיה בקרח: כאשר דבר ה' ביד משה לו.
כמו עליו על אהרן דבר אל משה שיהי הוא
ובניו כהנים לפיכך לא יקרבו איש זר אשר לא
מזרע אהרן וגומר וכן כל לי ולו ולהם
הסמוכים אלל דבור פתרוס כמו על.
ומדרשו על קרח ומהו ביד משה ולא כתב
אל משה רמו לחולקים על הכהונה שלוקין
בלרעת כמו שלקה משה בידו שנאמ' ויוליטה
וכה מלרעת נשג (שמות ד') ועל כן
לקה עוזה בלרעת:

ב א ו ר

(ה) ולא יהיה בקרח, שלא יענש בקרח ועדתו: כאשר דבר ה' ביד משה לו, פירש רש"י כמו עליו על
אהרן דבר עם משה שיהיה הוא ובניו כהנים לפיכך לא יקרבו איש זר וגו' וכן כל לי ולו ולהם הסמוכים
אלל דבור פתרוס כמו על, ומדרשו על קרח ע"כ, עיין מה שכתב המתרגם מענין לי לו ולהם
הסמוכים אלל דבור בבאור בראשית (כ"ד ז'), לחוק כללו של רש"י ז"ל, ואולם מלת לו אינו
נראה שיהיה שב על אהרן, לפי שעדיין לא הוזכר בענין הזה דבר ה' שיהיה הכהונה לאהרן
ולבניו. והרשב"ם פירש שהמאמר הזה דבוק עם הפסוק שלמעלה, ויקח אלעזר הנהן את
מתות וגומר כאשר דבר ה' ביד משה לו (על אלעזר), כי כן כוה השם למשה אמור אל אלעזר
וירם את המתות וגומר וכך כתב הרמב"ן ז"ל, ולא הסכים עמהם מניח העצמים, שחזר
מאמר כאשר דבר וגומר עם מאמר ולא יהיה וגומר, ונראה לדעתו שעל קרח נאמר, אף שהיא
רחוק בעיני הראב"ע: (ו) ממחרת, ממחרת היום שנאמר הקמשים והמאמתיים אים: אחם
המחם

ה מ ע מ ר

כהונתו. והמבאר הביא חרונים אונקלוס שמתרגם יחיק להלא; אולם במקלת הספרים הנוסחא
באונקלוס רחיק, וגם יונחן מרגם גדרי להאל.

יְהוָה: (ז) וַיְהִי בְּהַקְהֵל הָעֵדָה
 עַל־מִשְׁהוֹ וְעַל־אֲהֲרֹן וַיִּפְּנוּ אֶל־
 אֱהֵל מוֹעֵד וְהָיָה כִּסֵּהוּ הָעֵנָן
 וַיֵּרָא כְבוֹד יְהוָה: (ח) וַיָּבֹא
 מִשְׁהוֹ וְאֲהֲרֹן אֶל־פְּנֵי אֱהֵל
 מוֹעֵד: ס רביעי (ט) וַיְדַבֵּר
 יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (י) הֲרִמּוּ
 מַתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וַאֲכַלְהָ אֶתֶם
 כְּרִגְעַ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם:

פֶּאֱלֶק גַּעַטְדַּטְעַט . (ז) אֵלֶם
 זִיא אִיכַעַר מִשֶּׁה אֹנֵד אֲהֲרֹן
 צוֹאֲמַמְעֵן לִיעֲפֵעֵן , וּוְאֲנִדְטַעֵן
 זִיא זִיךְ צוֹם שְׁמִיפְטַסְצַעֲלַמְע ,
 אֹנֵד זִיעָהֶע דִּיא זוּאֶלְקַע הָאֲמִי
 טַע עַם כַּעֲדַעֲקַט , אֹנֵד דִּיא
 הַעֲרַרְלִיכְקִיט דַּעַם עוֹיִבְעֵן
 עֲרַשִׁיעֵן . (ח) מִשֶּׁה אֹנֵד אֲהֲרֹן
 טַרְאֲטַעֵן פֶּאֶר דִּאז שְׁמִיפְטַס־
 צַעֲלַט , (ט) אֹנֵד דַּעַר עוֹיִבַּע
 שְׁפַרְאָךְ צוֹ מִשֶּׁה וּוִיא פֶּאֶלְגַּט :
 (י) עֲרַהֲעֲבַט אִיךְ אֹיִם דִּיעוֹעַר
 גַּעֲמִינַע , אִיךְ וּוִילַל זִיא אֹיִם
 גַּעֲנַבְלִיקְלִיךְ פֶּעֲרַטִילְגַעֵן , וּוְאִי־
 רוּיף זִיא אֹיף אִיהַר אַנְגַּעוּיכַט
 פִּיעֲלַעֵן

ויאמר

תרגום אונקלוס

הָיָה: (ז) וַיְהוּה בְּאַתְכַּנְשׁוֹת כְּנִשְׁתָּא עַל מֹשֶׁה וְעַל אֲהֲרֹן וְאַתְפְּנִיאוּ לְמִשְׁבֵּן זְמַנָּא וְהָא
 חֲפִיחוּ עֲנָנָא וְאַתְגְּלִי יִקְרָא דִּי: (ח) וְעַל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְקַדָּם מִשְׁבֵּן זְמַנָּא: (ט) וּמִלִּיל יִי
 עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: (י) אֲתַפְּרְשׁוּ מִגּוֹ כְּנִשְׁתָּא הָדָא וְאַשִׁיעִי יַחְהוֹן כְּשַׁעָא וְנִפְלוּ עַל
 אִפִּיהוֹן

ב א ו ר

הַחֶסֶד, תַּרְגֹּם אֲוִנְקְלוֹס אֲתוֹן גַּרְמַתּוֹן דְּמִית עַמֵּא דִּה', שְׁלַח הַאֲמִינוּ הַעַם בְּזַרְפִּיפָה הַזֹּאת שְׂנַמְרו
 הַלּוּיִם וְנַחֲלַפוּ הַנְּכֹרִים בְּהֵם וְהִרְאִיָּה עַל זֶה מַמָּה שְׁאֲמַר אַחַר כֵּךְ דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְקַח
 מֵאֲחַם מַטֵּה מַטֵּה וְהִיָּה הַאִישׁ אֲשֶׁר אֲנַחֲרֵנוּ וְגוֹמַר, כִּי הֵם חֲשַׁנוּ שְׂמַשָּׁה וְאַהֲרֹן גִּרְמוּ הַזַּרְפִּיפָה,
 אִו שְׁהִיָּה הַעוֹנֵשׁ נְקֻטְרַת שְׁהִיתָה אֵשׁ זִירָה אֲשֶׁר לֹא זִירָה ה', שְׁהַשֵּׁם לֹא אֲמַר לְמַשָּׁה שִׁיקְרִיבּוּ הַקְטֵרַת
 הַזֹּאת, וְגַם מִשָּׁה לֹא אֲמַר לְהַם בְּשֵׁם ה' וְחֲשַׁנוּ שְׂמַעֲלַמּוּ נַחַן הַעֲלָה הַזֹּאת אֲשֶׁר מִחוּ בַּה רַבִּים
 מִיִּשְׂרָאֵל, וְאַהֲרֹן לֹא מַת כִּי קֻטְרַתוֹ הִיתָה קֻטְרַת הַבֶּקֶר, וְלִכְן הַחֲלוּנוּנוּ עֲלֵיהֶם עַל הַעֲלָה הַזֹּאת,
 שְׁהִיָּה לְהַם לְתַת אֹת אִו מוֹפַת אַחַר, בְּמַטֵּה אִו בּוֹלְתוֹ. (מְדַבְּרֵי הַרְמַנְיָן וְהַרְאֵב"ע): הַמְּתָם.
 עַבְרַת בְּנִינְיָן הַפְּעִיל מַגִּישׁ ע"ו, וְדַגֵּשׁ הַתִּי"ו לְתַשְׁלוֹם תִּי"ו הַשֵּׁשׁ, כִּי הַרְאִי הַמְּתָם, אִו הַמִּיתוּחֶם:
 (ז) עַל מֹשֶׁה, כֹּל קֶהֱלָה שְׁאֲתֵרִיָּה מִלַּת עַל הַיָּא לְמִרְיָנָה: (ח) וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְגוֹמַר, לְפִי שְׂרָאוּ
 בְּנֹדוֹ ה' נִרְאָה בְּעֵינֵן בָּאוּ אֵל פְּנֵי אֱהֵל מוֹעֵד: (י) הַרְמוּ, ז"ל הַרְמַנְיָן לֹא הַבְּנִינּוֹתִי טַעַם הַכְּתוּב
 הַזֶּה וְחֲמַרו לְמַעֲלָה הַבְּדִלוּ, כִּי יֵשׁ בְּאֵלֵהִים לְהַמִּית דְּבָרִים רַבִּים סַבִּיב לְדִיק אַחַד וְהוּא לְבַדוּ
 בְּאֵשׁ כְּאֲשֶׁר הִיָּה בְּנְכוּרֵי מַכְרִים, וְכֵן הִיָּה כְּכֹל הַמַּגִּפּוֹת שְׁלֵשָׁה יָשִׁיִם בְּטִלְיַת אַחַת הַשְּׁנַיִם מִתִּים
 וְהַחֲמַעֲוִי נַמְלַט, וְנִרְאָה שְׁהַקְּלָף יֹאֵל לְהַמִּית גַּם כֹּל הַעֲדָה בְּמִיתַת הַתַּעֲטָאִים הַאֲלָה שְׂנַמְשֵׁבו
 אַחֲרֵיהֶם בְּפִתְיַת פִּי הַאֲרֶץ חוּ בְּאֵשׁ הַיּוֹלֵאת וְהַם מְכוֹת כּוֹלְלוֹת רְאוּיַת לְהַמִּית כֹּל הַעוֹמְדִים שֶׁם
 בִּישׁד זֹלְמִי אִם יַעֲשֶׂה גַם שְׁנוּי בְּנַמְלֵטִים, אִו שְׁאֲמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כֵּן לְכַבּוֹד הַלְדִיקִים
 אֲבַל זְמַן שְׁהַם בְּתוֹנֵם לֹא יַשְׁלַח יָדוּ בְּהֵם, וְהַכּוֹנֵה בְּאֵלָה וּבְנִינּוֹא בְּהֵם לְהוֹדִיעַ שְׁהַם לְרִבִּיבִים
 בְּקַשַׁת רַחֲמִים וּכְפָרָה וּמַשֶּׁה הוּא הַמּוֹדֵר לְעַשׂוֹת כֵּן מִיד, עַד כֹּאן: הַרְמוּ, כּוֹוִי בְּנִינְיָן נִסְעַל
 מִהַכְּפֹלִים, וְכִי"י הַה"ס לְתַשְׁלוֹם דַּגֵּשׁ הַרְמַנְיָן לְמִינְיָן הַכּוֹוִי: וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם, בְּחַפְזָה:
 וְשִׁים

(יא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אֱהֲרֹן קַח
 אֶת־הַמַּחֲתָה וְחַךְ־עֲלֶיהָ אֵשׁ
 מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קֶטֶרֶת
 וְהוֹלֵךְ מִחֵרֶה אֶל־הָעֵדָה וְכַפֵּר
 עֲלֵיהֶם כִּי־יֵצֵא הַקֶּצֶף מִדַּפְנֵי
 יְהוָה הַתֵּל הַהַגָּף: (יב) וַיִּקַּח
 אֱהֲרֹן כַּאֲשֶׁר וַדְּבַר מֹשֶׁה וַיֵּרָץ
 אֶל־תּוֹךְ הַקְּהָל וְהִנֵּה הַתֵּל הַהַגָּף
 בָּעַם וַיִּתֵּן אֶת־הַקֶּטֶרֶת וַיִּכַּפֵּר
 עַל־הָעַם: (יג) וַיַּעֲמֵד בֵּין־הַמַּתִּים

פיעלעזי (יא) משה אלהרן קח
 אבוערצו אהרן נכ הוא פפאנ-
 נע, מהוע פיער פאם אלטער
 הניון לעגע הוכועהק דרויף,
 כהונגע עם אילענדס צור גע-
 מינע, אונד פערזעהנע זיא;
 דען דער צארן דעם עוויגען
 איזט שאן אויסנעבראכען,
 דיא זייכע איזט אנגענאנגען.
 (יב) אהרן נאדם ויזא איהם
 משה געזאגט האטטע, ליעף
 אין דיא פערזאמלונג, אונד
 זיהעדאן שטערבן וואר ווירק-
 לוך אינטער דען לייטען אנגע-
 גאנגען, ער לענטע דארויב-
 ווערק אויף, אונד פערזעהנ-
 טע דאן פאלק. (יג) גון שטאנד
 ער צווישען דען טאדטען אונד

ר ש י

תרגום אונקלוס

אפיהון: (יא) ואמר משה לאהרן סב ית
 מהתיחא ויהב עלה אשחא מעלגי מדבחא ושו
 קטורת בוסמיא ואוביל בפריע לפנשחא
 וכפר עליהון ארי נפק רוגזא מן קדם יי שרי
 מורחנא: (יב) ונסיב אהרן כמא דמליל
 משרה ורהט לגו קהלא והא שרי מוחנא
 בעמא ויהב ית קטורת בוסמיא וכפר על
 עמא: (יג) וקם בין מתיא ובין חיא ואתכלי

(יא) ונפר עליהם. רו זה מסר לו מלאך
 כמות כשעלה לרקיע שהקטרת עולר
 הסגפה כדאיחא במסכת שנת: (יג) ויעמוד
 בין המתים ונזמר. אחו את המלאך
 והעמידו על ברכו אמר לו הנה לי
 לעשות שליחותי אמר לו משה לוי לעבד
 על ידך אמר לו אני שלוחו של מקום ואתה
 שלוחו של משה אמר לו אין משה אומר כלום
 מלבד אלה מפי הגבורה אם אין אמתה מאמין
 בהו"ק"נה ומשה של סתת אהל מועד נח
 עמי ושל וכו' שנאמר ויש אהבן אל משה.
 ד"א למה בקטרת למי שהיו ישראל מליון
 ומרנוין

ב א ו ר

(יא) ושים קטרה, ולא אמר הקטרת והמשניל יבין. (ראב"ע), ופירשו המפרשים שרמו כזה שלא היה
 הקטרה הנחוצה בחירה, אבל היה קטרת לעבור המנסה, ולא ידעתי לפי זה מה היה כוננו בפסוק
 וישמו עליהן קטרת שהקריבו ר"ן איש עם אהרן, וכן מלאנו כמה פעמים המלה הזאת בלא ה"א הידיעה,
 וזלתי אם הוזהרה כבר באותו הענין? לכן נראה שחין זאת בונת הנחוב, אבל היה הקטרת שהקריבו
 חמיד, וכמו שפירש הרשב"ם וז"ל להודיע שהקטרת הממיתה נשאנים נהנים היא הנוחנת חיים ביד
 נהנים לדעת שהם ראויים לעבודה, ופירש ושים קטרת, ושים עליה קטרת רנה לומר על האז
 שעל המחתה וההולך מהרה, וחסה הפעול, והוא מוסב על המחתה עם האש והקטרת: והולך
 לכוני צנוין הפעול מנחי פ"י, על משקל הושב את. אחיק מן ישב: (יב) ויתן את הקטרת, אל

מקום

ה מ ע מ ר

(יא) ושים קטרה, עיין בבאור מה שהשיג נזה על דבני הראב"ע, ולי וראה כי היה קשה צעוני
 הראב"ע סך יקטיר קטרת הסוקדש נמוך, כי לכי כנראה לא נזה וזה כ' כלל.

מקום

וּבֵין הַחַיִּים וְהַעֲצָר הַמִּגְפָּה: (יז)
 וַיִּרְהוּ הַיְמָתִים בַּמִּגְפָּה
 אַרְבַּעַה עָשָׂר אֶקֶף וּשְׁבַע מְאוֹת
 מִקְבַּד הַיְמָתִים עַל-דְּבַר-קָרַח:
 (יח) וַיֵּשֶׁב אֶהֱרֹן אֶל-מֹשֶׁה אֶל-
 פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַמִּגְפָּה
 נִעְצְרָה: פ

(יט) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה
 לֵאמֹר: (יז) דְּבַר וְאֶל-בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל וְקַח מֵאֵתֶם מִטָּה מִטָּה
 לְבֵית אָב מֵאֵת כָּל-נְשֵׂי־אֲהֵם
 לְבֵית אֲבֹתָם שְׁנַיִם עָשָׂר מִטּוֹת
 אִישׁ אֶת-שְׁמוֹ תִּכְתֹּב עַל-מִטָּהוּ:
 (יח) וְאֵת שֵׁם אֶהֱרֹן תִּכְתֹּב עַל-

דען לעבענדיגען, אונד דאז
 שטערבען האטטע אויפגע-
 הערט. (יז) דיא אנצאהל דער
 אין דיעזער זיינע געשטארבע.
 נען איזט פיערצעהן טויזענד
 אונד ויעכען הונדערט, אהנע
 דיא בייא דער בעגעבענהייט
 מיט קרח אומגעקאממען זינד.
 (יח) נאכדעם דאז שטערבען
 אויפגעהארט האטטע, קעהרי-
 טע אהרן צו משה פאר דען
 איינגאנג דעם שטיפטסעל.
 טעם צוריק, (יט) אונד דער
 עוויגע רעדעטע מיט משה אונד
 שפראך: (יז) רעדע מיט דען
 קינדערן ישראל'ס, דאס דיר
 יעדער פאמיליענשטאם איינען
 שטאב ברינגע, נעהמליך אל-
 לע פירשטען איהרער פאמילי-
 ענשטעמע, אלא צוואממען
 צוועלף שטעבע, אונד שרייבע
 יעדעם נאמען אויף זיינן שטאב.
 (יח) אויף דען שטאב לוי שרייב
 בע

חרגום אונקלוס

מוֹתָנָא: (יז) וְהוּו דְּמִירְתוּ בְּמוֹתָנָא אַרְבַּעַת
 עָשָׂר אֶלְפִין וּשְׁבַע מָאָה בַר מְדִמִּירְתוּ עַל
 פְּלוּגְתָא דְּקָרַח: (יח) וְרַב אֶהֱרֹן לְמִשָּׁה
 לְחַרְע מִשְׁכָּן זְמָנָא וּמוֹתָנָא אֶחְכְּלִי: (יט) וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: (יז) מִלִּיל עִם
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכַב מְנַהֵן חוּטְרָא חוּטְרָא לְבֵית אָבָא מִן כָּל רַבְרַבְנֵיהוֹן לְבֵית אֲבֵהֶתְהוֹן
 חֲרֵי עָשָׂר חוּטְרִין גְּבֵרֵי יֵת שְׁמִיָּה תְּכַהוּב עַל חוּטְרֵיהּ: (יח) וְיֵת שְׁמָא דְּאֶהֱרֹן תְּכַהוּב
 עַל

ר ש י
 ומרננין אחר הקטרת לומר סס המות הוא
 על ידו מתו נדב ואניהו על ידו נשרפו
 חמשים ומאתים איש אחר הק"נה מראו
 שעולר מגפה הוא והמטע הוא הממית:
 (יח) כי
 עם משה למימר: (יז) מליל עם
 בני ישראל וכב מנהון חוטרוא חוטרוא לבית אבא מן כל רברבניהון לבית אבהתהון
 חרי עשר חוטרין גברי ית שמיה תכהוב על חוטריה: (יח) וית שמא דאהרן תכהוב
 על

ב א ו ר

מקום הראוי: (טו) וישב אהרן אל משה, דנק עם הפרשה הבאה, ונאורו ונאשר שב אהרן אל
 משה אחרי אשר נעברה המגפה אז דנר השם אל משה: (יז) מסח לבית אב, ומנאר שלח
 יקחו מטה ממי שיהיה רק מאת כל נשיהם: (יח) ואח שם אהרן, עשה את אהרן נשיא לשנת
 לוי, ופוכרך לפרש כי מטה אחד וגומר, לומר חף על פי שחלקתים לשתי משפחות כהונה לכד
 ולוים לכד, מכל מקום שנת אחד הוא ונשיא אחד להם. (הרמב"ן), וכן פירש רז"ע:
 והשכחי

מִטָּה לְיוֹ כִּי מִטָּה אֶחָד לְרֹאשׁ
 בֵּית אֲבוֹתָם: (יט) וְהִנַּחְתָּם בְּאֹהֶל
 מוֹעֵד לְפָנַי הָעֵדוּת אֲשֶׁר אוֹעֵד
 לָכֶם שָׁמָּה: (כ) וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר
 אֶבְחַר-בּוֹ מִטָּהוּ יִפְרַח וְהִשְׁכַּתִּי
 מֵעָלָיו אֶת-תְּלִנּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 אֲשֶׁר הֵם מְלִיגִים עֲרִיכִים:
 (כא) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיִּתְּנוּ אֵלָיו כָּל-נְשֵׂי־אִיהֶם מִטָּה
 לְנָשִׂיא אֶחָד מִטָּה לְנָשִׂיא אֶחָד
 לְבֵית אֲבוֹתָם שָׁנִים עֶשֶׂר מִטּוֹת
 וּמִטָּה אֶהְרֵן בְּתוֹךְ מִטּוֹתָם:

כע אהרן'ס נאמען: דען דיא פאמיליען דעסועלכען האבען איינען אבערהויפט, אונד בע קאממען נור איינען שטאב, (יט) אונד לעגע זיא אין דאז שטיפטעעלט פאר דאז גע- שטיפטעעל צייגניס, אללואיך איך בעשטיממט, מיך איך זעהען צו לאססען. (כ) וועלכען מאן איך ערוועהלען ווערען, דעספען שטאב זאלל בליהען; דארורך ווילל איך ענדליך דיא בעשווערען דער קינדער ישרא'ס שטיללען, דיא זיא איי- ערנטוועגען געגען מיך פיהרען. (כא) משה רעדעטע מיט דען קינדערן ישרא'ס, אונד אללע פירשטען איהרער שטאמ- פאמיליען בראכטען איהם, יערער שטאמפירשט איינען שטאב.

וינח

שטאב. צוזאממען צוועלף שטעבע, אונד אהרן'ס שטאב וואר אונטער איהרען שטעבען.

משה

תרגום אונקלוס

על חוטרא דלוי ארי חוטרא חד לרנש בית
 אבדה תהון: (יט) ותשיגענון במשכן זמנא
 קדם כהדוהא די אומן מומרי לבון תפון:
 (כ) ויהי בכרא די אחרעי ביה חוטריה יגעי
 ואגניח מן קדמיית חורעמח בני ישרא די אנון
 מתרעמין עליכון: (כא) ומליל משה עם בני ישרא ויהבו ליה כל רבב בנייהון חוטרא
 לרבא חד חוטרא לרבא חד לבית אבהתהון תרי עשר חוטרין וחוטרא דאהרן

רש"י
 (יח) כי מעה אחד. אע"פ שחלקמים לשתי משפחות משפחת כהנים לנד ולויס לנד מ"מ שבע אחד הוא: (כ) השנת. כמו וישנו המים (בראשית ו'): ומת המלך שבע (אסתר ז'): (כא) בתוך מתימס. הניחו בחמלע שלט יאצכו מפני שהניחו בלד שכינס פרק: ויולא

בגו

באור (כ) ויהי בכרא די אחרעי ביה חוטריה יגעי

(כ) והשכתי, אשתיק מעלי: מליגים עליכם, שעור הכתוב כן הוא, והשכתי מעלי את הלונות בני ישראל אשר הם מליגים (חלי) על כס, ר"ל בשבילכם, וכן מרגס הממרגס אשכנזי. והשכתי מפעלי הכסף, ורגז הכ"ף על חסרון כ"ף ע"ן הפעל: (כא) בחוד ממוחם, שעורו שפיה מעה אהרן נכלל סמסר

ה מ ע מ ר

(ב) והשכתי, לשון כס' כמחוישכתי האים ומת המלך שבע' פירוש שהוא מן הכנוליס, וזהו הכי אורג'ים גם מלת שבע' נח' הפעל בשלמותה. אשכנזי

תרגום אשכנזי קא

(כג) משה לעגטע אללע שטע-
 בע פֿאַר דען עוויגען אין דעם
 צעלטע דעם צייגניססעס נייע-
 דער. (כג) דעם אנדערן מאָר-
 גענס, אַלס משה אין דאָן
 געצעלט, דעם צייגניססעס
 קאַם, זיעהע! דאָ האַטטע
 דער שטאַב אהרן'ס, דער דעם
 הויזע לוי צוגעהאַרט, געבלי-
 העט, ער בראַכטע נעהמליך
 איינע קנאַספע הערפֿאַר,
 דיעוע בראַך אין איינע בלומע
 אויף, אונד רייפֿטע צו מאַנ-
 דעלן. (כד) משה טרוג אללע
 שטעבע פֿאַן דעם אָרטע, וואָ
 דער עוויגע ערשיינט, הערויס
 צו דען קינדערן ישראל'ס;
 דיעוע בעואַהען זיא, אונד יע-
 וויע.

(כג) וַיִּנַּח מֹשֶׁה אֶת-הַמַּטֶּה לְפָנָי
 יְהוָה בְּאֵהָל הָעֵדוּת: (כג) וַיְהִי
 מִמָּחֳרָת וַיָּבֵא מֹשֶׁה אֶל-אֱהֱרָן
 הָעֵדוּת וְהִנֵּה פָרַח מִטֶּה-אֱהֱרָן
 לְבֵית לְוִי וַיֵּצֵא פָרַח וַיֵּצֵן צִיִּץ
 וַיִּגְמַל שְׂקָדִים: (כד) וַיֵּצֵא מֹשֶׁה
 אֶת-כָּל-הַמַּטֶּה מִלְּפָנֵי יְהוָה אֶל-
 כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ
 מִטֶּהוּ: פ

(כה) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה הֲשִׁב
 אֶת-מִטֶּה אֱהֱרָן לְפָנֵי הָעֵדוּת

דע- נאָהם זינען שטאַב. (כה) דער עוויגע אַכער שפראַך צו משה: לעגע דען שטאַב אהרן'ס

ר ש י

תרגום אונקלוס

(כג) ויולא פרח. כמאמנו: לין. הוא
 מנעת הפרי כשהפכת נוסל: ויגמול שקדים.
 כשהוכר הפרי הוכר שהן שקדים לשון ויגדל
 הילד ויגמל (בראשית כ"א) ולשון זה מלוי
 בפרי האילן כמו ונוסר נוסל יהיה נלה
 (ישעיה י"ח) ולמה שקדים הוא הפרי
 המסוכר להפניות מכל הפירות אף המעורר
 על הנכונה פורענותו ממהרת לכל כמו
 שמליו בעוזיה ופלרעת זרמה במלכו (ד"ה
 ב' נ"ו). תרגומו וכפית שגדין במין אשכול
 שקדים יחד כפותים זה על זה:
 (כה) ומכל

בגו חוטר יהון: (כג) ואצנע משה ית חוטר יא
 קדם יי במשפנא דסהדו תא: (כג) והיה ביומא
 דבתרוהי ועל משה למשפנא דסהדו תא והא
 געא חוטר יא דאהרן לביית לוי ואפיק לבלבין
 ואניין גין וכפית שיגדין: (כד) ואפיק משה
 ית כל חוטר יא מן קדם יי לות כל בני ישראל
 ואשתמודעו ונמיבו גבר חוטר יהו: (כה) ואמר
 יי למשה אתיב ית חוטר יא דאהרן לקדם

ב א ו ר

מספר שנים עשר, כי מטטה יוסף לא לקחו רק מטטה אחד: (כג) משה אהרן לבית לוי, משה
 אהרן שהונח לבית לוי: ויצא פרח, ובכר אמר והנה פרח, אלא שהולך ומבאר שבתחילה כשהוכיחו
 משה מלכו שפרח ולא יותר, ואמר כך וינץ לין לעיני כל ישראל עד שנכחו השקדים. (הרבב"ס):
 ויגמל, לשון בכור הפרי, נ"ח"ה, נראה ששם גמל הונח בלשון על היות דבר נראה ויבכר בפני
 עלמו, מכלתי היותו טפל לזולתו, נאמר על עשות הטוב או הרע, אם היה המעשה ההוא בכונה
 מיוסדת ובכרת מאת העושה, להטיב או להרע, לא באקראי בעלמא. ונאמר על התיוק העוזב
 שדי אמו, שהוא עתה ניכר ככריה בפני עלמו, וכן על הפרי אם נראה לעינים שאינו עוד חלק
 מן העץ, כי אם דבר חשוב לבדו, וזהו ונוסר נוסל יהיה נלה (ישעיה י"ח ה'): (כד) ויראו
 ויקחו, שראו כל אחד את מטתו של אהרן ויקחו כל אחד מטתו: (כה) חשב, אחר

למשמרת לאות לבני-מרי
 ותכל תלונתם מעלי ולא ימתו:
 (כו) ויעש משה כאשר צוה יהוה
 אתו בן עשה: פ
 (כז) ויאמרו בני ישראל אל-משה
 לאמר הן גוענו אבדנו כלנו

אבדנו

וויא פאלגט: ויעהע! וויר פערדערבען, וויר קאממען אום, וויר אללע קאממען אום,

ווער

תרגום אונקלוס

סהדוהא למטרא לאת לעמא סרבנא ויסופן
 חורעמחהון סן קדמי ולא ימותון: (כו) ועבד
 משה כמא די פקיד יי יתיה בן עבד:
 (כז) ואמרו בני ישראל למשה למימר הא מיננא

קטלח

ר ש י

(כה) ותכל תלונתם. כמו ותכלה תלונותם
 לשון זה שם מפעל יחיד לשון נקבה כמו
 תלונתם מרמור"ש בלעז ויש חלוק בין
 תלונותם לתלונתם תלונותם חלונה אחת
 תלונותם שם דבר בלשון יחיד ואפילו הם
 תלונות הרבה: למשמרת לאות. לזכרון
 שבמרת

ב א ו ר

אחר שהביאנו להראות האות הזה לכל ישראל, ליהו להשיבו באלה העדות: לאות לבני מרי,
 לאות לדורות הבאים אם ירלו לארוד: ותכל תלונתם, פירש רש"י כמו ותכלה תלונותם לשון זה
 שם מפעל יחיד לשון נקבה, כמו תלונתם מרמור"ש בלעז (בלשון אשכנז געשוררע), ויש חלוק
 בין תלונותם לתלונתם, תלונותם חלונה אחת, תלונותם שם דבר בל"י ואפילו הם תלונות הרבה
 ע"כ, וכוונת הרב לפרש מדוע בא הפעל בל"י והשם בל"ר, ואומר שהכוונה כמו בלעז מרמור"ש
 ובל"ח (געשוררע), שהו' שם הפעל המתמיד ועושה פעולות הרבה ועל כולם יחד יספר בל"י, וא"כ
 לפי פי' הרב ל' ותכל עומד, לנקבה נסתרת, וכן ת"א, ואולם אחרי שהארש הזה בניין פעל
 הוא תמיד יולא, יתכן שמלת ותכל פה נובח לזכר, ובאורו שה' אמר למשה בשתשיב את מטה אהרן
 לשמרת אז תכלה אתה את תלונות בני ישראל מעלי, וכן פירש הרש"ס, ור"ע ספורנו פי'
 זאת המשמרת תכלה את תלונתם שלא יסיפו עוד להחלין, עב"ל: (כו) הן גוענו אבדנו, תרגום
 אונקלוס

ה מ ע מ ר

(כה) ותכל תלונתם, לשון רש"י: "כמו ותכלה תלונותם לשון זה שם מפעל יחיד לשון נקבה
 כמו תלונתם ויש חלוק בין תלונותם ובין תלונתם תלונתם חלונה אחת תלונותם שם דבר בלשון
 יחיד אפילו הם תלונות הרבה". הנה אבאר לך דברי רש"י אחד אחד בנקוד המלות כראוי
 למען ירון הקורא בו. בתחלה באר הרב כי ותכל הוא מנל"ה והוא כמו ותכלה ומוסב על
 תלונתם והוא נסתר לנקבה (ילא נובח ליחיד), ומלת תלונתם אף שגא בצולם הנו"ן, הכונה
 תלונתם בקמ"ן הנו"ן, כי תלונה הוא שם הקנון אשר אם גס יבוא ברבים המונן ביחיד, ולכן
 יבוא הפעל ותכל ביחיד, וכן מלינו מי גדה לא זרק עליו (כמדכב י"ע כ'). והוסיף הרב לאמר:
 ויש חלוק בין תלונותם לתלונתם, פי' (ואם גס) יש חלוק בין תלונותם (ברבים) ובין תלונתם
 (ביחיד), כי תלונתם (אך) תלונה אחת, בכל זאת גם תלונותם (ואם הוא ברבים הוא אך)
 שם דבר בלשון יחיד (כמונן) ואפילו הם תלונות הרבה, יען הוא שם היזיון כאשר ארנו.

אֲבָדְנוּ: (כח) כָּל הַקָּרְבָּן הַקָּרֵב
 אֶל־מִשְׁכַּן יְהוָה יָמוּת הָאִם
 חָמְנוּ לַגּוֹעַ: (ט) חַיִּים וַיֹּאמֶר
 יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן אַתָּה וּבְנֵיךָ
 וּבֵית־אָבִיךָ אַתָּה תִשָּׂאוּ אֶת־עוֹן
 הַמִּקְדָּשׁ וְאַתָּה וּבְנֵיךָ אַתָּה
 תִשָּׂאוּ אֶת־עוֹן כְּהֵנְתְּכֶם: (ג) וְגַם

(כח) ווער זיך דער וואָהנע
 דעם עוויגען אים גערינגמען
 נאָהעט, דער שטייבט; וואָל
 לען וויר דען פֿעלליג פֿער
 יח (א) אבער דער עוויגע
 שפראך צו אהרן:
 דוא, דייע וואָהנע אונד דייע
 גאנצע פֿאמיליע מיט דיר,
 איהר וואָללט דוא שולד דעם
 הוינגטהומס איבער אונד
 געהמען, דוא אונד דייע וואָה

נע נעהמליך, איהר וואָללט דוא שולד דעם פריעסער אמשעם איבערנעהמען; (ג) דייע ברי

חרגום אונקלוס

ר ש י

קָטַלְתָּ חֲרָבָא הָא מִינָנָא בְּלַעַח אַרְעָא וְהָא
 מִינָנָא מִיחוּ בְּמוֹחָנָא: (כח) כָּל דְּקָרֵב מִקָּרֵב
 לְמִשְׁכַּנָּא דִּי מַאִיחָא הָא אֲנַחְנָא סִיפִין לְמַמְחָא:
 יח (א) וַאֲמַר יְיָ לְאַהֲרֹן אַתָּה וּבְנֵיךָ וּבֵית אָבִיךָ
 עִמָּךְ תִּסְלַחוּן עַל חוּבֵי מִקְדָּשָׁא וְאַתָּה
 וּבְנֵיךָ עִמָּךְ תִּסְלַחוּן עַל חוּבֵי כְּהֵנְתְּכוּן:

שנחתי באהרן הכהן ולא ילונו עוד על
 הנהוה: (כח) כל הקרב הקרב וגומר. אין
 אנו יכולין להיות זהירין בכך כולנו רשאים
 להכנס למזבז אהל מועד ואחד שיקריב עלמו
 יותר מחביריו ויכנס לתוך אהל מועד ימות:
 האם חמנו לגוע. שמה הוסקרנו למיתה:
 יח (א) ויאמר ה' אל אהרן. למשה אמר
 שיאמר לאהרן להזהירו על תקנת
 ישראל שלא יכנסו למקדש: אתה ובניך ובית
 אביך. הם בני תקנת אבי עמרם שאין עון
 המקדש. עליכם אני מטיל עונש הזרים שיטעו בעסקי הדברים המקודשים המסורים לכם הוא האהל
 והארון והשלחן וכלי הקדש ששנו וזה הזכירו על כל זה הבא ליגע: ואתה ובניך. הכהנים שאין את
 עון כהונתם שאינה מסורה ללוים וזה הזכירו הלוים השוגגים שלא יגעו אליכם בעבודתכם: (ב) וגם את
 אהרן

ב א ו ר

אונקלס ביאר כוונת כפל הלשון וזה לשונו, הא מינוא קטלת חרבא הא מינוא בלעת ארעא, ע"כ נראה
 לפי הלשון נזיה נוסף על מיתה נמהרת שאינה באריכות חולי, לכן ביאר על מיתת החרב,
 כמ"ס ויעפילו לעלות וגו' וירד העמלקי וגומר (לעיל י"ד מ"ה), ומה שאמרו אבדנו הכונה על
 בליעת דחן ואברים שאמר בהם ויאבדו מתוך הקהל, אך מה שאמר על כלנו אבדנו והא מינוא
 מימו נמוחא שיראה שנוחו על מיתת מוליאי דבה, אינו מחישב על לשון כלנו. ותרגם יב"ע
 פירש הא חנוחא חשיבין כלנו אבדנו כלנו, והיותר נראה שהכפל לחזק האנחה, כדרך כל שופכי
 שים, וכן מתורגם בלשון אשכנזי: (כח) כל הקרב הקרב, כפל הלשון כמו שפירש רש"י ז"ל, אין
 אנו יכולין להיות זהירין בכך, כולנו רשאים ליכנס למזבז אהל מועד ונמעט יקרב אחד ממנו
 יותר מחביריו מבלי שום על לב ויכנס אל אהל, ימות: האם חמנו לגוע, האם נגעו עד תומנו
 לבלתי היות לנו שארית: חמנו, מגזרת חמס והראוי תפוגו על משקל פזוגו לנו (דברים ג'
 ז') ונפל הדגש:

יח (א) השאו את עון המקדש, עון ביאת זרים אל המקדש שיהא מביא לפרוכת מוטל
 עליך ועל כל בית אביך שהם הלוים: אח עון בהנחתם, אחס חשמו ותזכרו את
 הלוים, שלא יגעו אליכם בעבודתכם: (ב) וגם את אחיך וגומר וישרחוק, הלוים יהיו לך
 לעזר